

נייר עמדה של "הפורום לטוהר המידות"

מיסודם של התנועה לטוהר המידות והמכון לאמנויות המשפט הפקולטה למשפטים,
אוניברסיטת תל אביב

בנושא: נבחר ציבור נאשמים בפלילים –

האם ראוי ואפשר שירכיבו ממשלה וינהלו מדינה?

ערב הבחירות לכנסת ה-23 ולפני תחילת משפטו של המועמד לראשות הממשלה מר בנימין נתניהו, התכנס הפורום לטוהר המידות (ביום שני, ה-24.2.2020), לדיון אליו הוזמנו אנשי אקדמיה, שופטים בכירים בדימוס, אנשי מערכת אכיפת החוק לשעבר ואנשי ציבור מובילים.

1. **משתתפי הפורום לטוהר המידות מאמינים בשיקול דעתם של אזרחי ישראל בבואם להצביע בבחירות עבור נציגיהם לכנסת ובהבנתם כי שחיתות ציבורית פוגעת בראש וראשונה בהם.**
2. **משתתפי הפורום לטוהר המידות פונים לנשיא המדינה, לחברי הכנסת, ליועץ המשפטי לממשלה לפעול באחריות על פי כללי ערכי היסוד של החברה והשיטה המשפטית בישראל ובמסגרת החוק, הפסיקה, המוסר וטובת הכלל ולא להטיל הרכבת ממשלה על מי שהואשם בעבירות הפוגעות קשה בטוהר המידות.**
3. **נאשם בפלילים שבידיו כוח השלטון, יפעל ללא מעצורים לחלץ עצמו מאימת הדין. קיים חשש כבד של היעדר קווים אדומים בהתנהלותו של נאשם בשוחד מרמה והפרת אמונים.**
4. **חוק יסוד הממשלה אינו אוסר על נאשם להיות מועמד לראשות הממשלה, כנראה משום שהמחוקק לא העלה על דעתו מצב כזה.**
5. **הדמוקרטיה איננה רק שלטון הרוב אלא גם שמירה על ערכי היסוד של החברה, והגנה על המיעוט. הפיקדון הניתן לנבחר ציבור למשמרת קיים כל עוד הוא ממלא אחר עקרונות השיטה ועיקרי הצדק הטבעי. לא יעלה על הדעת שנאשם בעבירות חמורות אלה ירכיב ממשלה בישראל ויעמוד בראשה.**
6. **הערך המוגן בעבירות בהן מואשמים נתניהו ושרים נוספים בממשלה, הינו לא רק אמון הציבור וטוהר המידות אלא גם תקינות ההליך המנהלי.**
7. **על פי החלטה בבג"ץ ההייטקיסטים, הנושא שפיט. ובנוסף, גם בהסתמכותנו על פסיקת בג"ץ בהלכת דרעי ופנחסי, הלכה שאת קיומה הבלתי מעורער חזרו ואישרו שופטי בית המשפט העליון ואף הרחיבו והחילו אותה על ראשי ערים, הרי שלא יתכן להטיל הרכבת ממשלה על מי שנאשם בעבירות אלה, וכי החלטה כזאת תהיה בלתי סבירה ברמה קיצונית.**
8. **בניגוד לקודמיו בתפקידים בכירים (ראשי ממשלה, נשיאים ושרים) שהתפטרו מתפקידם עוד טרם הגשת כתב אישום, נאחז בנימין נתניהו בקרנות המזבח וממאן להתפטר. יתרה מכך, נתניהו מוביל מסע השחתה של מוסדות השלטון, פוגע בשומרי הסף, מחליש את מערכת המשפט ורוותם את כל מדינת ישראל לצרכיו האישיים.**
9. **קיים חשש אמיתי שנבחר ציבור נאשמים בפלילים פועלים לערעור מעמדם של שומרי הסף, הן בבחירת בעלי תפקידים חלשים, הנאמנים למי שמינה אותם ולא לציבור, והן בהתעלמות מוחלטת מהמלצתם המקצועית של שומרי הסף. החלטת בג"ץ להקפא את הקמת ועדת הבדיקה הממשלתית בנושא מחייש שנעשתה בניגוד לעמדת היועמ"ש, ממחישה חשש זה.**
10. **בהיעדר חוקה ובמצב של הפרת איזונים ובלמים בשיטת הממשל הישראלית, כאשר הרשות המבצעת השתלטה על הרשות המחוקקת, ובאין הגבלת קדנציות לראשות ממשלה כשבידי ראש הממשלה הכוח והסמכות להחליט על מועדי הבחירות, קיימת סכנה ממשית לדמוקרטיה הישראלית, אם יעמוד בראשה אדם המואשם בעבירות חמורות של שחיתות ציבורית. כבר עתה**

פועל ראש הממשלה באימפולסיביות, לטובת עצמו ומקדם חוקים ומהלכים שכל כולם נועדו למלט את עצמו מהדין.

11. על נשיא המדינה בבואו להטיל את מלאכת הרכבת הממשלה על חבר כנסת, על פי הסמכות שניתנה לו בחוק, לקחת בחשבון גם את השיקול הערכי מוסרי. כפי שלא יעלה על הדעת לתת בידי נאשם בפלילים ניהול גן ילדים, בית ספר, בית חולים או כל תפקיד ניהולי ציבורי או פיקודי בצה"ל, על אחת כמה וכמה יהיה זה בלתי סביר בעליל לאפשר זאת למי שמועמד לתפקיד הרם ביותר של ראש הרשות המבצעת שמנהיגותו חייבת לשמש דוגמא אישית ומופת לאזרחים כולם.

12. בצד השיקולים הערכיים-מוסריים על שופטי בג"ץ ונשיא המדינה לשקול גם את השיקולים המעשיים ולמנוע מצב בו ניהול המדינה, על בעיותיה הקשות, מוטל על נאשם שצריך לפנות את עתותיו ומחשבותיו להגנה על חפותו בבית המשפט. לא ניתן לנהל מדינה במקביל להליך פלילי. אין כל ספק כי ראש הממשלה יהיה טרוד בענייני משפטו ולא יהיה מסוגל לנהל את המדינה. העובדה שראש הממשלה מבקש לפטור אותו מהתייצבות לדיונים בבית המשפט מלמדת, שהוא עצמו יודע שלא יהיה מסוגל לנהל במקביל גם את ענייני המדינה.

הפורום הינו יוזמה משותפת של התנועה לטהור המידות ושל הפקולטה למשפטים, המכון לאומנויות המשפט, באוניברסיטת תל אביב במטרה ליצור במה להשמעת דעה מקצועית וערכית בנושאים שעל סדר היום הציבורי בכל הנוגע לנושאי טוהר המידות של השלטון. הפורום מארח מומחים מובילי דעת קהל בתחומים שונים.

משתתפי הדיון:

עו"ד **מלי פולישוק בלוך** חברת כנסת לשעבר וחברת הנהלה בתנועה לטהור המידות, מנחה. עו"ד **אביה אלף** יו"ר התנועה לטהור המידות, פרופ' **עמנואל גרוס**, פרופ' **עוזי ארז** לשעבר ראש המל"ל ויועץ לביטחון לאומי לראש הממשלה, השופטת בדימוס ד"ר **דפנה אבניאלי** ראשת המכון לאומנויות המשפט, סגנית נשיא ביה"מ המחוזי בתל אביב בדימוס **ברכה אופיר תום**, נשיאת בית הדין הארצי לעבודה **נילי ארז** יו"ר עמותת שקיפות בינלי, ד"ר **דליה צמריון חלק** חברת הנהלה בתנועה לטהור המידות, עו"ד **דפנה הולץ לכנר**, מומחית למשפט מנהלי, תא"ל **אמיר השכל** מפעילי מחאת היחידים, ניצב בדימוס **עמיחי שי** יועץ מבקר המדינה לתפקידים מיוחדים ולמאבק בשחיתות לשעבר.